

Dosarul nr. 3r-315/23
2-22091003-01-3r-24112023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (jud. V. Chisilița)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. Gh. Mîra, G. Dașchevici, A. Bostan)

DECIZIE

21 februarie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător

Judecători

Stela Procopciuc

Oxana Parfeni

Mariana Ursachi

examinând recursul depus de către Ministerul Educației și Cercetării,
în cauza de contencios administrativ la acțiunea înaintată de Caduc Petru și Russu Mihail împotriva Ministerul Educației și Cercetării cu privire la anularea actului administrativ individual de respingere a solicitării și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil,

împotriva încheierii din 02 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respinsă cererea de repunere în termen a apelului și declarat inadmisibil apelul depus Ministerul Educației și Cercetării, împotriva hotărârii din 21 martie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani,

c o n s t a t ă:

La 27 iunie 2022, Caduc Petru și Russu Mihail au depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Educației și Cercetării solicitând anularea refuzului de recalculare a indemnizației viagere lui Petru Caduc și Mihail Russu, expus în scrisoarea nr. 06/2-09/1307 din 15 martie 2022, nr. 08/5-09/2351 din 26 mai 2022 și nr. 08/5-09/2481 din 26 mai 2022, obligarea Ministerului Educației și Cercetării de a efectua recalculul mărimii indemnizației viagere acordată reclamanților Caduc Petru și Russu Mihail, conform prevederilor art. 341 al. (3) din Legea nr. 330 din 25.03.1999 și p. 8 din Hotărârea Guvernului nr. 642 din 17.12.2019, pentru perioada octombrie 2020 până în prezent.

Prin hotărârea din 21 martie 2023 a Judecătoriei Chișinău sediul Râșcani, acțiunea înaintată de Caduc Petru și Russu Mihail a fost admisă. S-a anulat refuzul Ministerului Educației și Cercetării de recalculare a indemnizației viagere lui Petru Caduc și Mihail Russu, expus în scrisoarea nr. 06/2-09/1307 din 15 martie 2022, nr. 08/5-09/2351 din 26 mai 2022 și nr. 08/5-09/2481 din 26 mai 2022; și obligarea Ministerului Educației și Cercetării să emită ordinul de recalculare a indemnizației viageră stabilită lui Petru Caduc și Mihail Russu, începând cu luna octombrie 2020 până la data emiterii hotărârii judecătorești, raportată la mărimea salariului mediu pe economie aferent perioadei de plată.

La data de 14 aprilie 2023 Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova a depus apel nemotivat împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău sediul Râșcani din 21 martie 2023, solicitând casarea integrală a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie respinsă integral.

Totodată, apelantul a menționat că cererea de apel motivată va fi depusă după recepționarea hotărârii motivate.

La 10 octombrie 2023, Ministerului Educației și Cercetării a depus apelul motivat împotriva hotărârii din 21 martie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani. Totodată, apelantul Ministerului Educației și Cercetării a solicitat repunerea în termen a apelului.

În susținerea cererii de repunere în termen a indicat că începând cu data 01 martie 2023-14 august 2023 în cadrul subdiviziunii juridice a Ministerului Educației și Cercetării au fost vacante 3 funcții din 4, iar o funcție este temporar vacantă. A mai invocat că în luna mai 2023, Ministerul Educației și Cercetării a contractat o persoană care să contribuie la desfășurarea activității subdiviziunii juridice, astfel fiind evitată blocarea activității subdiviziunii juridice. Iar, la 14 august 2023 Ministerul Educației și Cercetării a angajat un consultant în subdiviziunea juridică care și-a început activitatea din 15 august 2023.

Prin încheierea din 02 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău a fost respinsă cererea de repunere în termen a apelului și declarat inadmisibil apelul depus de Ministerul Educației și Cercetării, împotriva hotărârii din 21 martie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, pe motiv că apelul a fost depus după expirarea termenului stabilit la art. 232 alin. (2) lit. e) din Codul administrativ.

La 20 noiembrie 2023, prin intermediul poștei electronice, Ministerului Educației și Cercetării, a depus recurs împotriva încheierii din 02 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea cererii de recurs, casarea încheierii contestate cu emiterea unei noi încheieri.

În motivarea recursului a indicat că din motive independente de voința acestuia, a fost în imposibilitate de a respecta termenul legal pentru prezentarea motivării apelului, or, persoana contractată de către Ministerul Educației și Cercetării pentru oferirea suportului necesar în vederea desfășurării activității subdiviziunii juridice, nu este reprezentantul legal al recurentului/apelantului și nuci nu deține împuterniciri pentru a reprezenta interesele Ministerului Educației și Cercetării în prezenta cauză.

A afirmat că, de la expirarea termenului omis, 14 septembrie 2023 și până la data de 10 octombrie 2023, depunerea apelului motivat, nu a trecut mai mult de 6 luni, ceea ce presupune că acțiunea omisă mai poate fi recuperată.

La 27 noiembrie 2023, în scopul asigurării unui proces echitabil în ordine de recurs, într-un termen rezonabil, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa lui Caduc Petru și lui Russu Mihail copia recursului depus de Ministerul Educației și Cercetării creând astfel participanților la proces condiții egale de a cunoaște modul de derulare a procedurii în recurs, cât și a acordat, întru asigurarea respectării principiilor contradictorialității și disponibilității în drepturi, posibilitatea de depunere a referinței (f.d.122)

Prin referința depusă la 05 decembrie 2023, avocatul Lilia Dobre, în interesele lui Caduc Petru și lui Russu Mihail a solicitat declararea ca fiind inadmisibilă cererea de recurs depusă de Ministerul Educației și Cercetării.

În conformitate cu art.191 alin.(5) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție soluționează cererile de recurs împotriva hotărârilor, deciziilor și încheierilor curții de apel.

În conformitate cu art. 242 Cod administrativ, recursul împotriva încheierii judecătorești se depune motivat la instanța de judecată care a emis încheierea contestată în termen de 15 zile de la notificarea încheierii judecătorești, dacă legea nu stabilește un termen mai mic.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat încheierea contestată la 02 noiembrie 2023. Prin urmare, recursul depus la data de 20 noiembrie 2023 este în termen.

Conform art.243 alin.(2) din Codul administrativ, instanța competentă soluționează recursul împotriva încheierilor judecătorești fără ședință de judecată. Dacă consideră necesar, instanța competentă poate cita participanții la proces.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție a decis examinarea cererii de recurs fără înștiințarea participanților la proces, cu plasarea datei ședinței pe pagina web a Curții Supreme de Justiție, fiind inoportună invitarea părților.

Examinând recursul, în raport cu materialele cauzei, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată inadmisibilitatea acestuia, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 243 alin. (2) Cod administrativ, instanța competentă soluționează recursul împotriva încheierilor judecătorești fără ședință de judecată.

Studiind materialele cauzei, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi respins din următoarele motive.

Conform art. 243 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ, examinând recursul împotriva încheierii judecătorești, instanța adoptă una dintre următoarele decizii: respinge recursul.

Materialele dosarului atestă că prin hotărârea din 21 martie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani s-a admis acțiunea înaintată de Caduc Petru și Russu Mihail. S-a anulat refuzul Ministerului Educației și Cercetării de recalculare a indemnizației viageră lui Petru Caduc și Mihail Russu, expus în scrisoarea nr. 06/2-09/1307 din 15 martie 2022, nr. 08/5-09/2351 din 26 mai 2022 și nr. 08/5-09/2481 din 26 mai 2022; și obligarea Ministerului Educației și Cercetării să emită ordinul de recalculare a indemnizației viageră stabilită lui Petru Caduc și Mihail Russu, începând cu luna octombrie 2020 până la data emiterii hotărârii judecătorești, raportată la mărimea salariului mediu pe economie aferent perioadei de plată.

La data de 14 aprilie 2023 Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova a depus apel nemotivat împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău sediul Râșcani din 21 martie 2023, solicitând casarea integrală a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie respinsă integral. Totodată, apelantul a menționat că cererea de apel motivată va fi depusă după recepționarea hotărârii motivate.

La 10 octombrie 2023, Ministerului Educației și Cercetării a depus apelul motivat împotriva hotărârii din 21 martie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani. Totodată, apelantul Ministerului Educației și Cercetării a solicitat repunerea în termen a apelului.

În susținerea cererii de repunere în termen a indicat că începând cu data 01 martie 2023-14 august 2023 în cadrul subdiviziunii juridice a Ministerului Educației și Cercetării au fost vacante 3 funcții din 4, iar o funcție este temporar vacantă. A mai invocat că în luna mai 2023, Ministerul Educației și Cercetării a contractat o persoană care să contribuie la desfășurarea activității subdiviziunii juridice, astfel fiind evitată blocarea activității subdiviziunii juridice. Iar, la 14 august 2023 Ministerul Educației și

Cercetării a angajat un consultant în subdiviziunea juridică care și-a început activitatea din 15 august 2023.

Prin încheierea din 02 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău a fost respinsă cererea de repunere în termen a apelului și declarat inadmisibil apelul depus de Ministerului Educației și Cercetării, împotriva hotărârii din 21 martie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, pe motiv că apelul a fost depus după expirarea termenului stabilit la art. 232 alin. (2) lit. e) din Codul administrativ.

În conformitate cu art. 236 alin. (1) și alin. (2) lit. e) Cod administrativ, instanța de apel examinează din oficiu admisibilitatea apelului. Dacă este inadmisibil, apelul se declară ca atare printr-o încheiere susceptibilă de recurs. Apelul se declară inadmisibil în special când motivarea apelului nu a fost depusă sau a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art.232 alin.(2).

În conformitate cu art. 232 alin. (1) Cod administrativ, apelul se depune la instanța de judecată care a emis hotărârea contestată în termen de 30 de zile de la pronunțarea dispozitivului hotărârii, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de judecată care a emis hotărârea contestată transmite neîntârziat apelul împreună cu dosarul judiciar, după motivarea hotărârii, instanței de apel.

În conformitate cu art. 232 alin. (1) Cod administrativ, motivarea apelului se prezintă la instanța de apel în termen de 30 de zile de la data notificării hotărârii motivate. Dacă se depune împreună cu apelul, motivarea apelului se depune la instanța de judecată care a emis hotărârea contestată.

Actele cauzei denotă că, dispozitivul hotărârii primei instanțe a fost pronunțat la data de 21 martie 2023.

La 14 aprilie 2023, cu respectarea termenului prevăzut de art. 232 alin. (1) Cod administrativ, Ministerului Educației și Cercetării a depus apel împotriva hotărârii din 21 martie 2023 a Judecătoriei Chișinău.

Tot materialele cauzei atestă că, la 10 octombrie 2023, Ministerului Educației și Cercetării a depus apelul motivat împotriva hotărârii din 21 martie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani. Totodată, apelantul Ministerul Educației și Cercetării a solicitat repunerea în termen a apelului.

Conform materialelor cauzei, copia hotărârii motivate a primei instanțe a fost notificată apelantului la data de 15 august 2023 (f.d. 70).

Prin urmare, termenul pentru prezentarea motivării apelului conform art. 232 alin. (2) Cod administrativ a început să curgă la data de 16 august 2023 și a expirat la data de 14 septembrie 2023.

Astfel, Ministerul Educației și Cercetării a prezentat apelul motivat la data de 10 octombrie 2023, peste termenul legal prevăzut de lege.

Conform art.65 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, dacă o persoană, din motive independente de voința ei, nu a putut respecta un termen legal, atunci, la cerere, ea poate fi repusă în termen. Culpă unui reprezentant legal sau împuternicit se atribuie reprezentatului. Cererea de repunere în termen se depune în termen de 15 zile de la înlăturarea impedimentului. La cerere se anexează probele care confirmă faptele pe care aceasta se întemeiază și, suplimentar, se recuperează acțiunile omise.

Instanța de recurs reiterează că termenul de declarare a apelului poate fi restabilit, dacă persoanele îndreptățite prezintă probe veridice, ce ar confirma imposibilitatea declarării apelului în termen.

Instanța de recurs va aprecia ca fiind declarative argumentele apelantului Ministerului Educației și Cercetării aduse în favoarea repunerii în termen a apelului, precum că Ministerului Educației și Cercetării duce lipsă de cadre în subdiviziunea juridică.

Or, conform art. 45 alin. (3) din Codul administrativ, persoanele juridice acționează prin reprezentanții lor.

În corespundere cu prevederile art. 195 din Codul administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169–171.

Potrivit art. 75 alin. (2) din Codul de procedură civilă, procesele persoanelor juridice se susțin în instanță de judecată de către organele lor de administrare, care acționează în limitele împuternicirilor atribuite prin lege, prin alte acte normative sau prin actele lor de constituire, precum și de către alți angajați împuterniciți ai persoanei juridice sau de către avocați.

La acest capitol, instanța de recurs consideră necesar de a remarca că în scopul exercitării drepturilor și îndeplinirii obligațiilor cu bună-credință în termenul stabilit de lege, apelanta avea posibilitatea să împuternicească un angajat ai persoanei juridice sau să angajeze un avocat, pentru întocmirea și prezentarea motivării apelului.

Conform art. 24 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, participanții la procedura administrativă și procedura de contencios administrativ trebuie să își exercite drepturile și să își îndeplinească obligațiile cu bună-credință, fără a încălca drepturile procesuale ale altor participanți. Participantul care își exercită drepturile procesuale în mod abuziv și nu își îndeplinește obligațiile procesuale cu bună-credință răspunde potrivit legii pentru prejudiciile materiale și morale cauzate.

Contrar acestor prevederi legale, Ministerul Educației și Cercetării nu a depus diligența necesară în vederea exercitării căii de atac în termen.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă a reiterat că ține de obligația părților de a lua măsurile necesare privind protejarea drepturilor sale de acces la instanță (a se vedea cauzele Van Harn vs. Germania, nr. 7557/03 din 11 septembrie 2007).

În cauzele Ceachir contra Moldovei din 15 ianuarie 2008 și Melnic contra Moldovei din 14 noiembrie 2006, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a notat că, prin neaducerea vreunui motiv pentru prelungirea termenului de depunere de către pârâți a unui act procedural, instanțele judecătorești naționale încalcă drepturile reclamantilor la un proces echitabil.

Tot aici, instanța de recurs accentuează că potrivit legislației în vigoare, sancțiunile procedurale vizează atât actele de procedură ale instanței judecătorești, ale participanților la proces, cât și ale persoanelor legate de activitatea acestora și în funcție de prevederile legii, constau în anularea actului procedural defectuos, în decăderea din drepturi pentru neîndeplinire în termen a actului de procedură, în obligația de a completa sau a reface actul îndeplinit cu nerespectarea legii, în restabilirea în drepturile încălcate, în aplicarea amenzii judecătorești, în alte măsuri prevăzute de lege.

Exercitarea unui drept de către titularul său nu poate avea loc decât într-un anumit cadru, prestabilit de legiuitor, cu respectarea anumitor exigențe, cărora li se subsumează și instituirea unor termene, după a căror expirare valorificarea respectivului drept nu mai este posibilă.

Astfel, argumentele invocate în cererea de recurs sunt neîntemeiate și nu constituie temei de anulare a încheierii recurate, care este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil în sensul art.6 din CEDO.

În astfel de circumstanțe, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră corectă soluția instanței de apel privind respingerea cererii de repunere în termen a apelului și privind declararea apelului inadmisibil.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că încheierea instanței de apel este întemeiată și legală, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează asupra respingerii recursului și menținerii încheierii instanței de apel.

În conformitate cu art.243 alin.(1) lit. b) și alin.(2) din Codul administrativ, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se respinge recursul depus de Ministerul Educației și Cercetării.

Se menține încheierea din 02 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, în cauza de contencios administrativ la acțiunea înaintată de Caduc Petru și Russu Mihail către Ministerul Educației și Cercetării cu privire la anularea actului administrativ individual de respingere a solicitării și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Mariana Ursachi